

Briselē, 8.4.2014.
COM(2014) 214 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Visaptverošs ziņojums par Garantiju fonda darbību

{SWD(2014) 129 final}

Satura rādītājs

1.	Fonda nodrošinātā Savienības budžeta aizsardzība pret pieprasījumiem saistību nepildīšanas rezultātā kopš 1994. gada	2
2.	Nodrošināšanas mehānisma galvenās iezīmes	2
2.1.	Nodrošināšana, pamatojoties uz neto izmaksām.....	2
2.2.	Izlīdzināšanas mehānisms	3
2.3.	Robežvērtības	3
3.	Fonda darbība.....	3
3.1.	Fonda segtās darbības	3
3.1.1.	Fonda segtie EIB ārējie aizdevumi – EIB saņemto garantiju apjoms un risku galvenās īpatnības	3
3.1.2.	Fonda segtie makrofinansiālā atbalsta aizdevumi.....	4
3.1.3.	Fonda segtās Euratom darbības.....	4
3.2.	Kredītriska attīstība	5
4.	Notikumi, kas ietekmēja fondu laikposmā no 2010. līdz 2013. gadam	5
4.1.	Sīrijai piešķirto garantēto aizdevumu saistību neizpilde.....	5
4.2.	Horvātija 2013. gadā kļuva par ES dalībvalsti.....	6
5.	Fonda aktīvu pārvaldība sarežģītā tirgus vidē.....	6
5.1.	Fonda darbības rezultāti	6
5.2.	Fonda apjoma izaugsme	6
6.	Perspektīvas jaunajā pilnvaru periodā no 2014. līdz 2020. gadam	6
6.1.	EIB pilnvaras.....	7
6.2.	Makrofinansiāls atbalsts.....	7
6.3.	<i>Euratom</i>	8
6.4.	Nodrošināšanas priekšlikums 2014.–2020. gada DFS.....	8
7.	Nodrošinājuma mērķa likme	9
8.	Secinājums	10

1. FONDA NODROŠINĀTĀ SAVIENĪBAS BUDŽETA AIZSARDZĪBA PRET PIEPRASĪJUMIEM SAISTĪBU NEPILDĪŠANAS REZULTĀTĀ KOPŠ 1994. GADA

Garantiju fonds ārējai darbībai ("fonds") tika izveidots 1994. gadā ar Padomes 1994. gada 31. oktobra Regulu (EK, Euratom) Nr. 2728/94¹, lai aizsargātu Savienības budžetu gadījumā, ja Eiropas Savienības piešķirto vai garantēto aizdevumu saņēmēji nepilda saistības. Regula ir grozīta trīs reizes², un fonds pašlaik darbojas saskaņā ar Padomes 2009. gada 25. maija Regulu (EK, Euratom) Nr. 480/2009³ (kodificēta versija).

Par fonda darbību ir sagatavoti četri pārskati (1998., 2003., 2006. un 2010. gadā). Pēc pārskata 2006. gadā tika ieviests jauns nodrošināšanas mehānisms. Tas stājās spēkā 2007. gadā. Šajā ziņojumā izklāstīta fonda piektā pārskatīšana, un tā tika izziņota 2010. gada ziņojuma noslēgumā. Papildu informācija par fonda darbību ir atrodamā ikgadējos ziņojumos par fonda pārvaldību un par garantijām, ko sedz no ES budžeta.

Šis ziņojums ir strukturēts šādi: nākamajās divās iedaļās (2. un 3.) atgādināts par pašreizējā nodrošināšanas mehānisma galvenajām iezīmēm un fonda darbību. Pēc tam 4. iedaļā ir uzsvērti galvenie notikumi, kas ietekmēja fondu kopš pēdējā visaptverošā ziņojuma 2010. gadā, bet 5. iedaļa attiecas uz fonda aktīvu pārvaldību. 6. iedaļā sniegtas prognozes par fonda segtām darbībām un to ietekmi uz nodrošināšanas vajadzībām 2020.–2014. gada DFS. 7. iedaļā apkopota mērķa nodrošināšanas likme un 8. iedaļā – noslēguma secinājumi. Komisijas dienestu darba dokuments papildina šo ziņojumu ar diagrammām un tabulām.

2. NODROŠINĀŠANAS MEHĀNISMA GALVENĀS IEZĪMES

2007. gadā ieviestā jaunā mehānisma trīs galvenās iezīmes ir a) nodrošināšana, pamatojoties uz neto izmaksām, b) izlīdzināšanas mehānisms un c) robežvērtības.

2.1. Nodrošināšana, pamatojoties uz neto izmaksām

2007. gadā ieviestais pašreizējais nodrošināšanas mehānisms mainīja fonda nodrošināšanas noteikumus, nomainot iepriekšējo praksi, kad fonds tika nodrošināts, pamatojoties uz prognozētajiem parakstītajiem aizdevumiem, neatkarīgi no faktiskajām izmaksām. Kopš tā laika nodrošināšanas mehānisma pamatā ir neto izmaksas. Šīs izmaiņas mērķis bija uzlabot fonda darbību, ikgadējos pārskaitījumus starp Savienības budžetu un fondu samazinot tikai līdz vienam pārskaitījumam un uzlabojot budžeta plūsmu efektivitāti.

---

¹ Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 2728/94 (OV L 293, 12.11.1994., 1. lpp.).

² Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 1149/1999 (OV L 139, 2.6.1999., 1. lpp.); Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 2273/2004 (OV L 396, 31.12.2004., 28. lpp.); Padomes Regula (EK, Euratom) Nr. 89/2007 (OV L 22, 31.1.2007., 1. lpp.).

³ OV L 145, 10.6.2009., 10. lpp.

2.2. Izlīdzināšanas mehānisms

Lai aizsargātu ES budžetu pret satricinājumiem, nodrošināšanas mehānisms paredz izlīdzināšanas mehānismu, kura mērķis ir ierobežot ikgadējās summas, ko fondam pārskaita būtisku saistību nepildīšanas gadījumā.

Izlīdzināšanas mehānisms darbojas šādi: ja viena vai vairāku saistību nepildīšanas gadījumu rezultātā summa, kas jāsedz fondam noteiktā gadā, pārsniedz EUR 100 miljonus (ietekmējot budžetu n+2 gada sākumā pēc izmaksāšanas), summa, kas pārsniedz EUR 100 miljonus, tiek pakāpeniski iemaksāta fondā. Jo īpaši ikgadējo pārvedumu daļas apjoms būs EUR 100 miljoni vai atlikusī atmaksājamā summa atkarībā no tā, kura no šīm summām ir mazāka (Regulas Nr. 480/2009 6. pants).

Izlīdzināšanas mehānisms vēl nav aktivizēts, jo fonds līdz šim nav izmantots summām, kas pārsniedz EUR 100 miljonus gadā viena vai vairāku saistību nepildīšanas gadījumu rezultātā.

2.3. Robežvērtības

Turklāt ir ieviestas tā sauktās robežvērtības. To uzdevums ir nodrošināt budžeta lēmējinstiūcijas informētību par būtiskiem fonda zaudējumiem (kad fonda vērtība nokrīt zemāk par 80 % no mērķa summas) vai likt Komisijai sagatavot ziņojumu par ārkārtas pasākumiem, kas var būt nepieciešami fonda papildināšanai (kad fonda vērtība nokrīt zem 70 % no mērķa summas). Līdz šim robežvērtības nav sasniegtas.

3. FONDA DARBĪBA

Šajā iedaļā izklāstītas fonda segtās darbības un garantēto aizdevumu kredītriska attīstība.

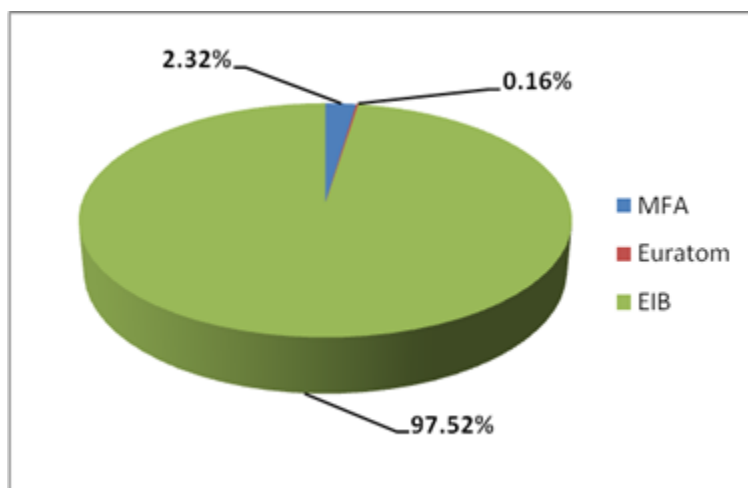
3.1. Fonda segtās darbības

Fonda segtās aizdevumu darbības attiecas uz trim dažādiem instrumentiem, kas izmanto Eiropas Savienības budžeta garantiju sniegtās priekšrocības: Eiropas Investīciju bankas (EIB) garantijas aizdevumiem vai aizdevumu garantijas darbībām trešās valstīs, *Euratom* aizdevumi trešām valstīm un ES makrofinansiālā atbalsta (MFA) aizdevumi trešām valstīm. Diagramma Komisijas dienestu darba dokumentā (1. iedaļa) atspoguļo fonda darbību un visas finanšu plūsmas, kas ietekmē tā vērtību.

3.1.1. Fonda segtie EIB ārējie aizdevumi – EIB saņemto garantiju apjoms un risku galvenās īpatnības

Aptuveni 97 % fonda segtās kopējās nenomaksātās summas ir aizdevumu garantijas par EIB aizdevumiem projektiem trešās valstīs. Pamatojoties uz šo pilnvaru izpildes prognozi, EIB garantiju pārsvars riskos, kurus sedz fonds, nākotnē paliks nemainīgs. Ja garantētā aizdevuma saņēmējs neveic maksājumu noteiktā termiņā un neveic maksājumu arī trīs mēnešu laikā pēc tam, EIB pieprasa Komisijai nomaksāt summas, ko debitors, kurš nepilda saistības, ir parādā saskaņā ar garantijas līgumu, kas noslēgts starp ES un EIB. Ja EIB līdztekus ES garantijai ir vēl cits publiskais vai privātais galvotājs, šo garantiju izmanto, pirms tiek iesniegts pieprasījums par ES garantiju.

1. diagramma. Fonda segto EIB darbību daļa 2012. gada beigās (kapitāls un nesamaksātie procenti)

EIB finansēšanas darījumus trešās valstīs, kuri noslēgti ar valsti, publiskā sektora vai privātā sektora uzņēmumu, ko sedz valsts garantija, vai kuri noslēgti ar reģionālajām vai vietējām pārvaldes iestādēm, valstij piederošiem un/vai valsts pārvaldītiem publiskiem uzņēmumiem vai iestādēm ar attiecīgu kredītrisku, sedz visaptveroša garantija. Citu veidu darbībām, jo īpaši privātā sektora darbībām, garantija ir ierobežota noteiktu politisko risku gadījumā.

3.1.2. Fonda segtie makrofinansiālā atbalsta aizdevumi

Makrofinansiālo atbalstu (MFA) sniedz aizdevumu un/vai neatmaksājamu piešķirumu veidā, lai palīdzētu ES kandidātvalstīm, potenciālajām kandidātvalstīm un kaimiņvalstīm atrisināt īstermiņa maksājumu bilances problēmas, stabilizētu publiskās finanses un rosinātu strukturālu reformu īstenošanu. MFA tiek sniegta izņēmuma kārtā un uz laiku, ievērojot stingrus ekonomikas politikas nosacījumus, parasti papildinot SVF korekciju programmas. MFA darbības ir jāapstiprina atsevišķi Padomei un Parlamentam.

Ja saņēmējvalsts nepilda savas aizdevuma atmaksas saistības, Komisija var izmantot fondu, lai atmaksātu attiecīgo aizņēmumu.

2012. gadā MFA darbību daļa bija ļoti ierobežota (aptuveni 2 %) salīdzinājumā ar fonda segto nenomaksāto kapitāla un procentu kopapjomu (skatīt 1. diagrammu).

3.1.3. Fonda segtās *Euratom* darbības

Euratom aizdevumu mehānismu var izmantot, lai finansētu projektus dalībvalstīs (Padomes Lēmums 77/270/*Euratom*) vai dažās trešās valstīs (Ukrainā, Krievijā vai Armēnijā) (Padomes Lēmums 94/179/*Euratom*). 1990. gadā Padome noteica aizņēmumu ierobežojumu EUR 4 miljardu apmērā, no kuriem apmēram EUR 3,7 miljardi ir parakstīti un EUR 3,4 miljardi ir izmaksāti. Ja kopējā darījumu vērtība sasniedz EUR 3,8 miljardus, Komisija informē Padomi un ierosina jaunu aizņēmumu ierobežojumu.

Tāpat kā MFA gadījumā fondu varētu izmantot, ja saņēmējs nepilda savas aizdevuma atmaksas saistības.

2012. gadā *Euratom* darbību daļa bija sasniegusi tās robežu (mazāk par 1 %) salīdzinājumā ar fonda segto nenomaksāto kapitāla un procentu kopapjomu (skatīt 1. diagrammu).

3.2. Kredītriska attīstība

Fonds sedz aizdevumu riskus un aizdevumu garantijas trešām valstīm. Kopš sāka īstenot EIB ārējo darbību pilnvaras⁴ 2007.–2013. gadam, segtā neatmaksātā summa palielinājās vidēji par 13,5 % gadā līdz aptuveni EUR 23,1 miljardam 2013. gadā (neatmaksātie aizdevumi un uzkrātie procenti). Fonda segtās neatmaksātās summas pieaugums nenozīmē, ka fondam ir proporcionāli lielāks risks attiecībā pret segtās summas palielinājumu, jo vispārējais kredītrisks jāizvērtē arī, pamatojoties uz aizņēmēju kvalitāti. Novērtējot kredītriska attīstību laika gaitā, var secināt, ka 2013. gada oktobra beigās bija nedaudz uzlabojies segto aizdevumu kredītriska profils salīdzinājumā ar 2009. gadu. Jo īpaši fonda garantēto aizdevumu proporcija, kas attiecas uz ieguldījumu kategorijas aizņēmējiem, laika gaitā ir palielinājusies (skatīt Komisijas dienestu darba dokumenta 5. iedaļu). Šis novērojums ir viens no elementiem, kas ir pamatā secinājumam saglabāt 9 % līmeni mērķa likmei.

4. NOTIKUMI, KAS IETEKMĒJA FONDU LAIKPOSMĀ NO 2010. LĪDZ 2013. GADAM

Divi notikumi, kas ietekmēja fondu šajā laikposmā, bija saistību neizpilde saistībā ar garantētiem aizdevumiem, kurus EIB izsniedza Sīrijai, un Horvātijas dalība Eiropas Savienībā, kuri ir sīkāk aprakstīti turpmāk.

4.1. Sīrijai piešķirto garantēto aizdevumu saistību neizpilde

Pēc situācijas pasliktināšanās Sīrijā Ārlietu padome, Eiropas Parlaments un Eiropadome 2011. gadā pieņēma dažus lēmumus attiecībā uz šo valsti. Tie jo īpaši aizliedza EIB maksājumus saistībā ar esošajiem aizdevuma līgumiem. Šo lēmumu pēc tam konsolidēja Padomes 1. decembra Lēmumā 2011/782/KĀDP, Padomes 2012. gada 18. janvāra Regulā (ES) Nr. 36/2012 un Padomes 2013. gada 31. maija Lēmumā 2013/255/KĀDP.

Lai gan iepriekšējos gados Sīrija pilnībā un laikus EIB atmaksāja aizdevumus, kopš 2011. gada novembra bankai tiek kavēta projektiem Sīrijā piešķirto aizdevumu atmaksas. Tāpēc un saskaņā ar garantiju nolīgumu starp ES un EIB 2012. gadā EIB fondam iesniedza četrus pieprasījumus par kopējo summu aptuveni EUR 42 miljonu apmērā. 2013. gadā fondam tika iesniegti astoņi papildu pieprasījumi par kopējo summu EUR 82,5 miljonu apmērā. 2012. gadā tika atgūta summa EUR 2,1 miliona apmērā.

Kopējā garantēto aizdevumu neatmaksātā kapitāla summa saistībā ar Sīriju ir aptuveni EUR 551 miljons, un pēdējais aizdevuma atmaksas termiņš ir 2030. gadā. Saskaņā ar garantiju nolīgumu, ja ES ir veikusi maksājumu saskaņā ar ES garantiju, tā pārņem EIB tiesības un tiesiskās aizsardzības līdzekļus. Pārņemto summu atgūšanas procedūras EIB jāveic saskaņā ar atgūšanas līgumu starp ES un EIB.

---

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Lēmums Nr. 1080/2011/ES, ar ko Eiropas Investīciju bankai piešķir ES garantiju zaudējumiem saistībā ar aizdevumiem un aizdevumu garantijām projektiem ārpus Savienības un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 633/2009/EK, OV L 280, 27.10.2011., 1. lpp.

4.2. Horvātija 2013. gadā kļuva par ES dalībvalsti

Pēc Horvātijas pievienošanās ES 2013. gada jūnijā risku saistībā ar šo valsti joprojām sedz no ES budžeta, bet vairs nesegs fonds. Rezultātā summa aptuveni EUR 30,3 miljonu apmērā, kas atbilst riskam saistībā ar Horvātiju aptuveni EUR 337 miljonu apmērā (neatmaksātās summas, kam pieskaitīti uzkrātie procenti), 2013. gadā tika pārnesta no fonda uz ES budžetu.

5. FONDA AKTĪVU PĀRVALDĪBA SAREŽĢĪTĀ TIRGUS VIDĒ

Šajā iedaļā ir novērtēti fonda aktīvu darbības rezultāti un attīstība laikposmā no 2010. līdz 2013. gadam.

5.1. Fonda darbības rezultāti

Visā laikposmā no 2010. gada līdz 2013. gada jūnijam fonda absolūtais ienesīgums kopumā bija vidēji 2,42 % gadā. Tajā pašā laikposmā fonda bāzes indeksa ienesīgums bija vidēji 1,86 % gadā. Fonda bāzes indekss ir kopums, kas sastāv galvenokārt no *iBoxx* indeksiem (jo īpaši EUR eurozonas valstu un EUR nodrošinātiem segtiem indeksiem) un *Euribid* – īstermiņa riska darījumiem. Fonds pārsniedza bāzes indeksu vidēji par 0,56 bāzes punktiem gadā. Fonda darbības rezultāti tika sasniegti vissmagākajā krīzē, kas pasaules finanšu tirgos bijusi nesena pagātnē. Fonda aktīvi 2012. gada 31. decembrī bija apmēram EUR 2 miljardi (no kuriem aptuveni EUR 155,7 miljoni bija ieguldījums no ES budžeta 2013. gada sākumā). Portfeļa jutīgums pret procentu likmju risku, ko mēra pēc ilguma, 2013. gada 30. jūnijā bija tikai aptuveni 1,45.

5.2. Fonda apjoma izaugsme

2. diagramma Komisijas dienestu darba dokumentā rāda, ka fonda apjoms samazinājās 2007. un 2008. gadā pēc jaunā nodrošināšanas mehānisma ieviešanas un pieauga kopš 2008. gada, 2012. gadā sasniedzot EUR 2 miljardus. Samazinājumu 2007. gadā var izskaidrot ar aizdevumu lēno izmaksu modeli EIB ārējo darbību pašreizējo pilnvaru (kas saistītas ar iepriekšējām pilnvarām) sākumā, kad radās EUR 125,75 miljonu pārpalikums, ko fonds pārskaitīja ES budžetā. Paātrinājums ārējo aizdevumu pilnvaru izmaksu ritmā kopš 2010. gada un MFA darbību izaugsme finanšu krīzes rezultātā izskaidro fonda aktīvu apjoma pieaugumu (skatīt 6. iedaļas 1. tabulu Komisijas dienestu darba dokumentā).

Līdz ar nodrošināšanu otrs fonda ienākumu būtiskākais avots ir nopelnītie procenti no aktīviem. Nopelnītie procenti no fonda aktīviem laikā kopš 2007. gada ir nokritušie līdz vēsturiski zemam līmenim vispārējā tirgus procentu likmju krituma ietekmē. 2007.–2013. gadā nopelnītie procenti sasniedza EUR 281 miljonu (Komisijas dienestu darba dokumenta 1. tabulas b sleja, ienākošās un izejošās plūsmas kopš fonda dibināšanas).

6. PERSPEKTĪVAS JAUNAJĀ PILNVARU PERIODĀ NO 2014. LĪDZ 2020. GADAM

Šajā iedaļā aplūkotas perspektīvas aizdevumu darbībām, ko sedz fonds (EIB, MFA, *Euratom*) un iespējamā nodrošināšanas ietekme 2014.–2020. gada DFS laikā.

6.1. EIB pilnvaras

EIB pilnvaras veido vairāk nekā 95 % fonda segto darbību. Fonda nodrošināšanas mehānisms, kas vērsts uz to, lai uzturētu fondu 9 % līmenī no neatmaksāto aizdevumu summas, *de facto* ierobežo EIB ārējo darbību pilnvaru apjomu, ko sedz ES budžeta garantija.

Komisija iesniedza priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam, ar ko Eiropas Investīciju bankai piešķir ES garantiju attiecībā uz zaudējumiem no finansēšanas darījumiem, ar kuriem atbalsta ieguldījumu projektus ārpus Savienības [COM(2013) 293, 23.5.2013.]. Šajā priekšlikumā ierosināts EIB finansēšanas darījumiem ar ES garantiju noteikt maksimālo pieļaujamo summu EUR 28 miljardu apmērā attiecībā uz laikposmu no 2014. līdz 2020. gadam un sadalīt maksimālo summu divās daļās:

- i) *fiksēta* maksimāli pieļaujamā summa EUR 25 miljardu apmērā; un
- ii) *izvēles* papildu summa EUR 3 miljardu apmērā.

Izvēles papildu maksimāli pieļaujamās summas iespējamās izmantošanas ietekme uz budžetu būtu jāaprēķina, pamatojoties uz atjauninātu prognozi par fonda nodrošināšanas vajadzībām starposma pārskata laikā.

Turpmākās sarunas par jaunām pilnvarām noslēdza starp Padomi, Eiropas Parlamentu un Komisiju 2013. gada 17. decembrī ar vienošanos palielināt *fiksēto* maksimālo summu par EUR 2 miljardiem, tādējādi palielinot to līdz maksimālai summai EUR 27 miljardu apmērā. Šī vienošanās būs oficiāli jāapstiprina Padomei un Eiropas Parlamentam 2014. gadā.

6.2. Makrofinansiāls atbalsts

Kopš 2011. gada Komisija ir pieņēmusi četrus tiesību aktu priekšlikumus par makrofinansiālo atbalstu (MFA): divus 2011. gadā – Gruzijai 2011. gada janvārī un Kirgizstānas Republikai – 2011. gada decembrī, un divus 2013. gadā – Jordānijai aprīlī un Tunisijai decembrī.

Sākot no 2011. gada otrās puses, finansēšanas nosacījumi pasaules kapitāla tirgos būtiski pasliktinājās. Turklāt Arābu pavasaris un no tā izrietošie politiskie un ekonomiskie apvērsumi Vidusjūras reģiona partnervalstīs palielināja spiedienu uz budžeti un šo ekonomiku ārējo pozīciju. Šie notikumi palielināja pieprasījumu pēc MFA 2012. un 2013. gadā. Pirmais gadījums bija Ēģiptes valdības lūgums par MFA EUR 500 miljonu apmērā, kas sākotnēji tika nosūtīts 2011. gada jūnijā un atjaunots 2012. gada februārī un novembrī. Otrais gadījums bija Jordānijas lūgums 2012. gada decembrī par MFA aizdevumu veidā līdz EUR 200 miljonu apmērā. Tāpat arī 2013. gada augustā Tunisijas iestādes lūdza MFA līdz EUR 500 miljonu apmērā. Pēc aplēsēm, kas veiktas sadarbībā ar SVF, par Jordānijas un Tunisijas atlikušajām ārējā finansējuma vajadzībām Komisija 2013. gada aprīlī (Jordānija) un 2013. gada decembrī (Tunisija) pieņēma tiesību aktu priekšlikumus par atbalstu attiecīgi EUR 180 un 250 miljonu apmērā aizdevumu veidā. Eiropas Parlaments un Padome 2013. gada decembrī pieņēma lēmumu par atbalstu Jordānijai. Atbalsts jāizmaksā 2014. gadā. Plānotais MFA Tunisijai jāizmaksā 2014. un 2015. gadā.

Pēc kritiskajiem notikumiem Ukrainā Komisija ir ierosinājusi papildu ārkārtas MFA darbību līdz EUR 1 miljarda apmērā aizdevumos, kas papildina jau esošo MFA programmu EUR 610 miljonu apmērā aizdevumos. Līdzekļu izmaksas abām darbībām ir paredzētas 2014.–2015. gadā.

Turklāt Armēnijas iestādes 2014. gada februārī arī nosūtīja lūgumu par jaunu MFA darbību.

Tiek lēsts, ka prognozētie MFA aizdevumu maksājumi laikposmā no 2014. līdz 2015. gadam (ņemot vērā MFA ārkārtas raksturu, nav prognozes laikposmam pēc 2015. gada) ir aptuveni EUR 2,6 miljardi, no kuriem EUR 1,7 miljardi ir paredzēti 2014. gadam un EUR 0,9 miljardi 2015. gadam (šajos skaitļos ietverta jaunākā MFA darbība, kas ierosināta Ukrainai). Ar šiem aizdevumiem saistītie maksājumi ietekmēs fonda nodrošināšanu agrākais 2016. gadā atkarībā no aizdevumu izmaksāšanas ritma.

6.3. Euratom

Aizdevumu izmaksas 2012. gadā tika veiktas saskaņā ar *Euratom* aizdevuma instrumentu.

2013. gada augustā tika parakstīti aizdevuma instruments un garantiju līgums (EUR 300 miljoni) ar Ukrainu, lai uzlabotu kodolspēkstaciju drošību. Šā aizdevuma instrumenta pirmo daļu paredzēts izmaksāt 2014. gadā.

2014.–2020. gadā viens vai divi projekti dalībvalstīs vai dažās konkrētās trešās valstīs varētu saņemt atlikušos EUR 326 miljonus, kas joprojām ir pieejami saskaņā ar instrumentu.

Komisijai būs jāinformē Padome un jāiesniedz priekšlikums par jaunu aizņēmumu ierobežojumu, ja kopējā aizdevumu summa sasniedz EUR 3,8 miljardus (pašlaik EUR 3,7 miljardi).

6.4. Nodrošināšanas priekšlikums 2014.–2020. gada DFS

Kā redzams Komisijas dienestu darba dokumenta 2. tabulā, 2007.–2013. gada finanšu shēmā pieejamie gada budžeta līdzekļi, kas paredzēti 2007.–2013. gada DFS (EUR 200 miljoni gadā pašreizējās cenās), lielā mērā bija pietiekami fonda nodrošināšanai lielākajā daļā gadu. Attiecība starp kopējiem pārskaitījumiem no ES budžeta fondam un kopējo budžeta piešķirumu 2007.–2013. gada perioda beigās ir aptuveni 44 %.

Šo izlietojuma līmeni ietekmēja jaunā nodrošināšanas mehānisma pieņemšana 2007. gadā, kas pārtrauca strukturālo pārmērīgo līdzekļu uzkrāšanos. Turklāt 2007.–2009. gadā novērotais to EIB aizdevumu izmaksāšanas ritms, kas parakstīti saskaņā ar pašreizējām pilnvarām, nebija tik straujš, kā plānots. 2011. gadā tika izmantotas fakultatīvās pilnvaras klimata pārmaiņu jomā (EUR 2 miljardi pašreizējās cenās); turklāt maksimālā robeža Vidusjūras reģiona valstīm tika palielināta par EUR 1,6 miljardiem pašreizējās cenās (Lēmums Nr. 1080/2011/ES). Tomēr šīs pārmaiņas ietekmēs nodrošināšanu 2014.–2020. gada DFS.

Saskaņā ar Komisijas 2013. gada 23. maija priekšlikumu par jaunām EIB ārējo darbību pilnvarām kopējā maksimālā fonda nodrošinājuma robeža 2014.–2020. gada pilnvarām sasniegs EUR 1,193 miljardus salīdzinājumā ar EUR 1,4 miljardiem 2007.–2013. gada finanšu shēmas ietvaros (abas summas pašreizējās cenās).

Turpmākajā 2013. gada 17. decembra nolīgumā (sarunu gaitā starp Padomi, Parlamentu un Komisiju, vēl jāpieņem vienam no likumdevējiem), kura mērķis ir par EUR 2 miljardiem palielināt EIB piešķirtās ES garantijas *fiksēto* maksimālo robežu, paredzēta arī papildu summa

EUR 110 miljonu apmērā⁵ piešķirtajos ieņēmumos⁶, lai segtu fonda papildu nodrošināšanas vajadzības.

Paredzēts, ka kopējā nodrošinājuma summa 2014.–2020. gada DFS, segs fonda vajadzības laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam, pamatojoties uz informāciju, kas ir pieejama šā ziņojuma sagatavošanas brīdī, un pamatojoties uz paredzamiem izmaksu un garantēto aizdevumu atmaksājumu grafikiem.

Tomēr faktiskās gada vajadzības fonda nodrošinājumam 2014.–2020. gadā galu galā būs atkarīgas no tā, kā faktiski noritēs aizdevumu parakstīšana, izmaksa un atmaksa trīs darbības jomās, ko sedz no fonda (EIB garantētie aizdevumi, MFA un *Euratom*).

Vēl viens svarīgs faktors, kas ietekmē budžeta līdzekļu vajadzību iespējamās izmaiņas šajā laikposmā, ir fonda aktīvu pieprasījumu ietekme pēc neveiktiem maksājumiem par garantētiem aizdevumiem Sīrijai kopš 2011. gada. Paredzamajās nodrošinājuma vajadzībās 2014.–2020. gadam ņemta vērā pašreizējo pieprasījumu ietekme saistībā ar Sīrijas neatmaksātajiem aizdevumiem 2012. un 2013. gadā, kā arī hipotēze par saistību nepildīšanu attiecībā uz maksājumiem, kuru termiņš ir līdz 2015. gada vidum. Ņemot vērā to, ka šī hipotēze neizbēgami ir patvaļīga, pieprasījumi saistībā ar Sīrijas saistību nepildīšanu varētu beigties pirms vai turpināties pēc šā termiņa.

Visbeidzot, fonda līdzekļi tiks papildināti ar ieņēmumiem, kas gūti, ieguldot fonda aktīvus. Tomēr, ņemot vērā vēsturiski zemās procentu likmes šā ziņojuma sagatavošanas laikā, ieņēmumi varētu būt mazāki nekā iepriekšējos periodos.

7. NODROŠINĀJUMA MĒRĶA LIKME

Fonda izvērtēšana tika veikta no 2009. gada septembra līdz 2010. gada februārim. Izvērtējuma mērķis bija novērtēt fonda nozīmi, lietderīgumu un efektivitāti, īpaši pievēršot uzmanību fonda galveno parametru, jo īpaši mērķa likmes, pašreizējo līmeņu atbilstīgam. Pētījums apstiprināja, ka pašreizējā 9 % likme ir atbilstīga attiecībā uz fonda segto aizdevumu kredītrisku un garantētajām aizdevumu darbībām.

Pat saskaņā ar zaudējumu paātrināto scenāriju⁷ kvantitatīvais novērtējums, kas veikts iepriekšminētā izvērtējuma ietvaros, liecina, ka fonds varētu segt pat maz ticamus lielus

⁵ Summa EUR 110 miljonu apmērā no darbībām līdz 2007. gadam, kas iemaksāta atpakaļ fiduciārajā kontā Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu ieguldījumu un partnerības instrumentam (*FEMIP*) un attiecināma uz atbalstu no budžeta, ir ārējie piešķirtie ieņēmumi (EIB ārējo darbību pilnvarām 2014.–2020. gadā) saskaņā ar Finanšu regulas 21. panta 4. punktu, un to izmanto fonds.

⁶ Tā kā piešķirtie ieņēmumi rada papildu izdevumu apropriācijas bez nepieciešamības palielināt papildu pašu resursus, tie netiek ieskaitīti pret DFS maksimālajām robežām, skatīt 8. apsvērumu Padomes Regulā, ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2014.–2020. gadam: "DFS nebūtu jāņem vērā budžeta posteņi, kurus finansē no piešķirtajiem ieņēmumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES, *Euratom*) Nr. 966/2012 ("Finanšu regula") nozīmē."

⁷ Parasti fondam noteiktajā termiņā tiek tikai pieprasīts kompensēt kavētā maksājuma summu (procenti un/vai kapitāls). Tas nozīmē, ka viss neveikto nākotnes maksājumu apjoms fondu ietekmē tikai laiku pa laikam, kad šie maksājumi ir jāveic. Pēc kavēta maksājuma teorētiski aizdevuma kreditors varētu pieprasīt visus turpmākos maksājumus. Lai simulētu potenciālo maksimālo fonda spriedzi, kvantitatīvajā analizē ir iekļauta arī tāda scenārija simulācija, kurā kavētie maksājumi veicina visu nākotnes maksājumu paātrināto izmaksu.

zaudējumus. Līdz šim EIB nekad nav paātrinājusi pieprasījumus par garantēto aizdevumu saistību nepildīšanu, ņemot vērā, ka ES garantija sniedz drošības sajūtu, ka atlikušie maksājumi, kas jāveic aizņēmējam, tiks segti, pat ja aizņēmējs turpina nepildīt saistības.

Fonds sedz kredītrisku saistību neizpildes gadījumā 42 valstīs. Desmit galvenās valstis, kurās fondam ir lielākā pakļautība riskam, veido aptuveni 81 % no kopējās pakļautības riskam. Fonda segto aizdevumu darbību ģeogrāfiskais sadalījums laikposmā no 2000. līdz 2013. gadam ir relatīvi stabils. Šo stabilitāti izskaidro EIB pilnvaru reģionālais sadalījums, jo aizdevumu darbību pārdale starp iepriekšējām un pašreizējām pilnvarām ir līdzīga. Aptuveni 83 % no aizdevumu darbībām koncentrējas uz Vidusjūras reģiona valstīm, kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm (skatīt 3. diagrammu Komisijas dienestu darba dokumentā).

Analīze par fonda segto aizdevumu kredītriska profila izmaiņām 2012. gada beigās liecina, ka fonda galvenais parametrs ("mērķa" likme 9 % apmērā) ir noteikts pietiekamā līmenī attiecībā pret fonda segto risku. Jo īpaši aizdevumu darbību kredītriska profils, kas noteikts, pamatojoties uz vidējo svērto reitingu, nedaudz uzlabojās salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem (skatīt 3.2. iedaļu iepriekš un 5. iedaļu Komisijas dienestu darba dokumentā). Šis zemākais riska profils ir viens no iemesliem, kas atbalsta faktisko mērķa likmes līmeni.

Kaut arī vispārējā kredītriska profils pēdējos gados ir uzlabojies, 2013. gada oktobrī aptuveni 49 % no aizdevumiem garantētajā portfelī kredītreitings bija zemāks par ieguldījumu kategoriju. Tas nozīmē, ka saistību neizpildes varbūtība vienā gadā nav nenozīmīga saskaņā ar vēsturiskajām kumulatīvajām saistību neizpildes likmēm galveno kredītreitingu aģentūru publicētajiem dažādiem kredītreitingiem attiecībā uz suverēniem riskiem dažādos laika posmos. Tomēr šo risku uzskata par novērstu ar nodrošinājuma mērķa likmi 9 % apmērā.

1994.–2011. gada laikposmā fondam pieprasītā kumulatīvā summa ir EUR 478 miljoni ar atgūšanas likmi 100 % (skatīt Komisijas dienestu darba dokumenta 1. tabulu). Pēdējie pieprasījumi tika reģistrēti 2012. un 2013. gadā saistībā ar Sīriju. 2012. gadā tika pieprasīta summa EUR 42 miljonu apmērā, no kuras tika atgūts EUR 2,1 miljons un izmaksāti EUR 24 miljoni. Pieprasījumi 2013. gadam tiek lēsti apmēram EUR 82,5 miljonu apmērā.

Pamatojoties uz analīzi šajā ziņojumā, fonda galvenais parametrs ("mērķa" likme 9 % apmērā) ir noteikts pietiekamā līmenī, lai ņemtu vērā fonda segto risku un šā kredītriska potenciālās izmaiņas finanšu krīzes ietekmē.

8. SECINĀJUMS

Pašreizējais nodrošināšanas mehānisms turpina veikt solīto uzlabojumu budžeta procesā, piedāvājot nodrošinājumu, kura pamatā ir novērotās neto izmaksas. Līdz ar to ir uzlabojies budžeta process fonda nodrošināšanai.

Fonda segtā riska kvantitatīva analīze un fonda mērķa likme 9 % apmērā liecina, ka šī mērķa likme apvienojumā ar citām galvenajām fonda iezīmēm ir atbilstošas. Tādējādi Komisija neredz vajadzību mainīt mērķa likmi vai citas fonda iezīmes.

Tomēr laiku pa laikam mērķa likme būtu jāpārskata, lai novērtētu, vai tā joprojām ir samērīga ar fonda segtā riska profilu.

Šāda pārskatīšana tiks veikta ārējo darbību pilnvaru termiņa vidusposma pārskata brīdī. Ja šādā pārskatīšanā secina, ka ir nepieciešamas izmaiņas fonda darbībā, tiks sniegts jauns visaptverošs ziņojums par fonda darbību.